

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026
Portefuillehouder : Anneke Oosterwoud

Beetsterzwaag, 15-09-2026

Voorstel

1. De 'Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026' met terugwerkende kracht per 1 januari 2026 vast te stellen.

Inleiding

De Participatiewet is aangepast per 1 januari 2026. De aanleiding voor de aanpassing is de invoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk per 1 januari 2026. Hierdoor moeten gemeenten kwetsbare jongeren tot 27 jaar intensiever ondersteunen bij de overgang van school naar werk of naar vervolgonderwijs.

De gemeenteraad is wettelijk verplicht om hiervoor regels vast te stellen. Daarom is de huidige Re-integratieverordening uit 2023 aangepast. De voorgestelde verordening sluit aan bij de nieuwe wet en biedt de gemeente kaders om jongeren die extra ondersteuning nodig hebben beter te begeleiden.

De wijzigingen van de verordening zijn opgenomen in de WAS- WORDT tabel (zie bijlage 1). Hierbij wordt de Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2023 vergeleken met de nieuwe voorliggende Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026. Ook wordt per wijziging/artikel een toelichting gegeven. De meeste wijzigingen zijn technisch. De belangrijkste wijzigingen zijn de nieuwe artikelen 28 en 29. Hierbij wordt ingegaan op de specifieke ondersteuning vanuit de gemeente voor jongeren tot en met 27 jaar. Deze artikelen worden nog verder uitgewerkt in beleidsregels.

Beoogd effect en/of resultaat

Met de nieuwe wet en de aangepaste verordening willen we voorkomen dat jongeren in de bijstand terechtkomen. Het doel is om jongeren zo goed mogelijk te begeleiden naar werk of onderwijs. De verordening biedt hiervoor de benodigde kaders. De Re-integratieverordening gaat in met terugwerkende kracht per 1 januari 2026.

Argumenten

1.1 De gemeente Opsterland voldoet met de aanpassing van deze verordening aan de wettelijke wijzigingen.

De gemeente Opsterland dient op basis van de wijzigingen van de Participatiewet en de invoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk, de lokale re-integratieverordening aan te passen.

1.2. Jongeren krijgen eerder passende ondersteuning richting werk of onderwijs.

De nieuwe wet biedt ruimte om jongeren beter te begeleiden voordat problemen groter worden. Hierdoor kunnen meer jongeren de stap maken naar werk, opleiding of een combinatie daarvan.

1.3 Het aantal jongeren in de bijstand vraagt om extra aandacht

In Nederland neemt het aantal jongeren (tot 27 jaar) in de bijstand toe door een combinatie van medische en psychosociale problemen. Dit is een landelijk probleem¹. We zien het aantal jongeren in de gemeente Opsterland ook toenemen. Op 1 maart 2026 bedroeg het aantal jongeren ongeveer 20% (= 85 jongeren) van de bijstandspopulatie. Een klein deel van deze jongeren (= 10 jongeren) woont in 1 van onze

¹ [Waarom stijgt het aantal jongeren in de bijstand?](#)

zorginstellingen in de gemeente². Het hoge aantal jongeren in de bijstand is een zorgelijke ontwikkeling, ook in onze gemeente. Jongeren die in de bijstand terecht komen hebben vaker last van een opstapeling van problemen (mentaal, verslavingen, trauma's, etc.). We zien daarin ook steeds meer jongere statushouders in de bijstand. Hoe langer jongeren in de bijstand zitten, des te schadelijker dit is voor hun toekomst. Dat er meer jongeren in de bijstand komen is deels ook te verklaren door de invoering van de Participatiewet in 2015, het afsluiten van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en het verschuiven van een deel van de Wajong naar de Participatiewet. Jonggehandicapten met arbeidsvermogen (Wajong), die eerder bij het UWV aanklopten of de weg vonden via de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), moeten nu naar de gemeente.

1.4. De nieuwe wet versterkt de samenwerking tussen betrokken partijen in de regio

De Wet van School naar Duurzaam Werk vraagt ook om meer regionale samenwerking met betrokken partijen. Scholen zoals Firda en Praktijkonderwijs/Voortgezet Speciaal Onderwijs, gemeenten en het Doorstroompunt Friese Wouden³ moeten hierbij beter en meer samenwerken (dan tot nu toe). Deze partijen krijgen deze vier samenhangende taken:

1. Scholen bieden aanvullende loopbaanbegeleiding tijdens het onderwijs en tot één of twee jaar na diplomering, gericht op de overgang naar vervolgonderwijs of werk.
2. Doorstroompunt begeleidt jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar terug naar school of naar werk.
3. Gemeenten (uitvoering Participatiewet) bieden jongeren tot 27 jaar meer preventieve en passende ondersteuning richting school, werk of een combinatie van beide. Dit betekent dat gemeenten niet alleen kunnen reageren op problemen, maar actief kunnen zorgen voor begeleiding en ondersteuning die voorkomt dat jongeren uitvallen op de arbeidsmarkt.
4. Alle partijen werken verplicht samen in een regionaal (gemeentelijk overstijgend) programma voor de periode 2026-2029, bestaande uit vier actielijnen⁴:
 - A. *Stay in School: gericht op het op school houden van jongeren;*
 - B. *Next Step Education: gericht op alle overstapmomenten naar vervolgonderwijs;*
 - C. *At Work: gericht op alle overstapmomenten naar werk;*
 - D. *Back to School: gericht op het terugleiden naar onderwijs.*

Kanttekeningen

1.1 Het vaststellen van de nieuwe verordening leidt niet meteen tot minder jongeren in de bijstand.

Deze nieuwe verordening moet ook verder worden uitgewerkt in beleidsregels en maatregelen samen met de collega's van het gebiedsteam. Uiteindelijk hebben de klantmanagers de gesprekken met de jongeren en dienen zij de juiste ondersteuning te bieden bij de context van de jongeren. Dit vraagt ook om integrale afstemming intern binnen de gemeente Opsterland, omdat sommige jongeren ook ondersteuning krijgen vanuit bijvoorbeeld de Jeugdwet (18-/18+), Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Wet Inburgering 2021, etc.

1.2. Het aanpassen van deze verordening vergt meer tijd dan de wetgever verwacht.

De Wet van School naar Duurzaam Werk is ingevoerd per 1 januari 2026. De uitwerking vergt meer tijd dan de wetgever verwacht. Op 18 december 2025 is de modelverordening uitgebracht door de VNG. Daarnaast werd er in het eerste kwartaal van 2026 regionaal samengewerkt met andere partners voor de invulling het regionale programma. Integraal samenwerken met ander betrokken partijen extern is een belangrijke voorwaarde voor het slagen van de doelstellingen van deze nieuwe wet. Dit heeft implementatietijd nodig.

Middelen

De gemeente Opsterland ontvangt vanaf 2026 extra structurele middelen om de extra gemeentelijke taak uit te voeren⁵. Het voorlopige bedrag voor 2026 bedraagt €16.693,98. De definitieve verdeling loopt via de meicirculaire 2026 van het Rijk. Deze middelen worden meegenomen in de reguliere planning en control cyclus. Er volgt hiervoor nog een aanvraag via de begroting voor het jaar 2027. Zowel de scholen, de

² Artikel 23 Participatiewet

³ Zie ook de website <https://startwijzer.frl/>

⁴ Dit regionale programma is een voortzetting en uitbreiding op het eerdere regionale programma voor jongeren in een kwetsbare positie en voortijdig schoolverlaten, in de doorstroompunt regio Friese Wouden, en wordt gecoördineerd vanuit het doorstroompunt in samenwerking met onderwijspartners, gemeenten en Fryslân Werkt.

⁵ Zie [2026 \(Voorlopige\)bedragen per gemeente DU begeleiding naar werk.pdf](#)

contactgemeente in de regio als het doorstroompunt krijgen ook extra middelen voor de invulling van hun extra taken⁶, die meer zijn dan de gemeentelijke middelen.

Participatie

Bij het opstellen van de voorgestelde aanpassingen van de re-integratieverordening is de Adviesraad Sociaal Domein Opsterland geconsulteerd. Op 3 juni 2026 is een formele adviesaanvraag voorgelegd aan de Adviesraad Sociaal Domein, conform het convenant. De Adviesraad Sociaal Domein heeft een advies opgestuurd op 12 augustus 2026 op de concept re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026 (zie bijlage 3). Er is een reactie geschreven op dit advies in bijlage 4.

Daarnaast is ook samengewerkt in OWO-verband en in de arbeidsmarktregio Fryslân, ook met onderwijspartners, met als doel om zoveel mogelijk afstemming/uniformiteit te vinden in de ondersteuning richting deze kwetsbare jongeren. Cruciaal daarbij is echter de input vanuit onze collega's in het gebiedsteam, omdat zij uiteindelijk deze jongeren moeten begeleiden. We denken daarbij bijvoorbeeld aan leerwerktrajecten, praktijkleren of life-coaching.

SDG's

De extra inzet op ondersteuning voor kwetsbare jongeren heeft tot doel om jongeren duurzaam richting werk of onderwijs te helpen en niet de bijstand in te laten stromen. Deze doelstellingen dragen bij aan de volgende SDG's:

- 4. Inclusief, gelijkwaardig en goed onderwijs voor iedereen: *gemeenten en partners helpen om jongeren hun opleiding te laten afmaken en de overstap kunnen maken richting duurzaam werk;*
- 8. Inclusieve economische groei, werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen: *gemeenten en partners werken samen aan een inclusieve arbeidsmarkt, waarin alle jongeren duurzaam mee kunnen doen.*

Evaluatie

De gemeenteraad wordt jaarlijks via een monitor sociaal domein geïnformeerd over de cijfermatige ontwikkelingen binnen het sociaal domein, waaronder de ontwikkelingen van de uitkeringen en de instroom en uitstroom uit de bijstand. De gemeente Opsterland is daarnaast deelnemer aan de landelijke Divosa Benchmark, een instrument waarmee gemeenten hun prestaties op het gebied van Werk & Inkomen maandelijks meten en kunnen vergelijken met andere gemeenten, met de regio, met de provincie en met landelijke gemiddelden. Elk jaar vindt een managementgesprek plaats met Divosa om de gemeentelijke cijfers te bespreken. Hierin worden de doelgroepen, zoals jongeren, ook specifiek bekeken en geanalyseerd.

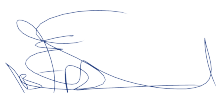
Bijlagen

1. WAS-WORDT tabel Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2023 vergeleken met de re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026;
2. Raadsbesluit met verordening - Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026;
3. Advies van Adviesraad Sociaal Domein Opsterland op concept Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026, d.d. 12 augustus 2026;
4. Reactie op Advies van Adviesraad Sociaal Domein Opsterland over concept Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2026, d.d. 8 september 2026.

Burgemeester en wethouders van gemeente Opsterland,

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

Sandra van 't Hooge

Andries Bouwman

⁶ Zie [2026 Beschikbare budgetten Wetsvoorstel van School naar Duurzaam Werk.pdf](#)

Team	: Ontwikkeling Sociaal Domein
Behandelend ambtenaar	: R. Rijpma
Telefoonnummer	: 0682040397
E-mailadres	: robin.rijpma@opsterland.nl
